

Mentés – másként

ODA SIETNEK, AHONNAN MÁS MENEKÜL. BAJBA JUTOTT AMATŐR HEGYMÁSZÓKON, BARLANGÁSZOKON ÉS SZÖRFŐSÖKÖN SEGÍTENEK, HOLTTESTEKET S VÍZBE DOBOTT BŰNJELEKET KERESNEK. MENTENEK JÉG ALÓL, OMLADÉKOK, ROMOK ÉS JÁRMŰRONCSOK KÖZÜL. MENNEK KATASZTRÓFÁKHOZ ÉS TÖMEGSZERENCSETLENSÉGEKHEZ. ŐK A KÜLÖNLEGES MENTŐSZOLGÁLAT TAGJAI, AKIK EGYSZERRE SPORTEMBEREK ÉS „AKROBATÁK”.

Amikor a tajvani földrengés során két toronyház egymásnak dőlt, nem akadt olyan helybéli, aki be mert volna menni megnézni, van-e még élő ember odabent. Ráadásul az épületek annyira meg voltak dőlve, hogy a Z alakban fel-futó lépcsők csak az egyik oldalukon voltak járhatóak. A hatóságok alig hittek a szemüknek, amikor egy elszánt magyar csapat – dacolva a nehézségekkel és a nyilvánvaló életveszéllyel – barlangászfelszereléssel a hátán nekivágott a keresésnek.

Indiába szintén egy földrengést követően érkeztek. Lerakták őket a sivatag közepén, és ott hagyták: keressenek a környező összedőlt városkákban túlélőket. Ismét nekiláttak.

Különös világ

A Központi Különleges Mentőszolgálat emberei nem ismernek lehetetlent: évente mintegy százötven balesethez hívják őket, s előfordul, hogy naponta többhöz is. Vezetőjük, Manga Mihály már úgy ismeri a földrengéseket – eddig több százat élt át –, hogy olyan enyhe földmozgásokra is felriad, amikről a többség csak a másnapi hírekből értesül. A miskolci Lehóczki Lászlóval, aki Manes nevű kutyájával szintén számtalan földrengés áldozatát

mentette már meg, gyakran ugratják is egymást: elég, ha egy villamos elmegy az ablak alatt, s ők máris kiugranak az ablakon.

Különös világ az övék. Míg mások egyaránt rettegnek földrengéstől, barlangbalesetektől vagy akár csak attól, hogy eltévednek úttalan útakon, addig ők – munkájuk révén – éppen ezeket a helyszíneket keresik. Magyarországot ugyan a pusztító földrengések rendre elkerülik, de a hegyekben viszont időről időre nagyon sokan sodródhatnak veszélybe. A mentőszolgálat tagjai helyismereti céllal minden évben rengeteg utat járnak be. Erre már csak azért is szükség van, mert hazánkban néha a térképek is kevésnek bizonyulnak. Nemrég például olyan aprócska településre hívták őket, amiről még a helyi megyei hatóság ügyelete sem tudta megmondani, pontosan hol is van.

Nyugodt csapatmunka

S persze akadnak más nehézségeik is. Valamilyik év tavaszán a Börzsönyben szakadékba esett, és csúnyán összetörte magát egy fiatal ember. Manga Mihály és csapata már ismerte az utat, pontosan tudta, hogyan kell odamenni. Csakhogy a téli jégkár miatt összetört, illetve kidőlt fák mindjárt az elején útjukat állták. A

mentőautóval csak többórás favágó munkát követően tudtak feljutni a sérülthöz. Az orvos eközben gyalog vágott neki az útnak.

Hasonlóan emlékezetes volt az algériai bevetésük. Itt éppen az a két helyi rendőrség is összedőlt, akik a külföldi bevetések koreográfiája szerint egyáltalán megszervezhették volna a mentést. Így aztán a magyar csapat sajnos már későn érkezett a helyszínre. Találtak olyan halottakat is, akik csupán néhány órája vesztették életüket, s a kutyák még élőnek jelezték őket. Mégis, ha a legfájdalmasabb élményükről kérdezzük őket, az életveszély és a gyakran embert próbáló látvány helyett legfeljebb a kimerítő éjszakai utazások miatt panaszkodnak. Mert bármily furcsa is, állítólag a sérültek, de még a holttestek látványához is hozzá lehet szokni. A filmekből ismert „emberi” gyengeség náluk szóba sem jöhet. Megfontoltságukra és józan ítélőképességükre garancia, hogy eleve csak olyasvalaki lehet a mentőszolgálat tagja, aki valamilyen területen már bizonyított.

Mobilos támogatás

A csapattagokat jól bevált rendszer szerint toborozzák: aki valamelyik szakterületen – tűzoltás, vízimentés, hegymászás – hosszabb időn

Emlékezetes mentéseim

Bagyó Sándor, a Vízimentők Balatoni Szakszolgálatának vezetője, a Központi Különleges Mentőszolgálat tagja

„Legjelentősebb mentésem a törökországi volt, amelyben a miskolciakkal, a budapestiekkel és a Központi Mentőszolgálattal együtt vettem részt. Amikor a török állam segítséget kért Magyarországtól, két csoport utazott ki, én a másodikban voltam. Izmit nevű városba kellett mennünk. Már egy napja kint voltam, amikor szóltak, van egy család, aki nem nyugodott bele, hogy eltűnt a három és fél éves kislányuk. Angolok és németek már átnézték a romokat – mindazt, ami a négyemeletes házból megmaradt –, és kijelentették, élő ember ott már nincs, lehet bontani. Akkor jöttünk mi. Félóra munka után a miskolciak Mancs kutyája megtalálta a kislányt. Az én munkám csak ezt követően kezdődött: három fődémen kellett átjutnunk, amikor a gyermek már nyolcvan órája a romok alatt volt! Három-négy óra alatt szedtük ki. Csodálatos élmény volt. A Dél-Olaszországi Sarnóban 1999 körül földcsuszamlás után kellett mentenünk. A hegy elindult lefelé. Döbbenetes élmény volt. Szerintem két okból is jó politika segíteni a külföldiek: egyrészt remek gyakorlat, amiből sokat lehet tanulni, másrészt sosem lehet tudni, nekünk mikor lesz szükségünk rájuk.”

keresztül kiemelkedő teljesítményt nyújt, meghívják, hogy alkalomadtán dolgozzon a különleges mentőknek is. Korhatár és egyéb fizikai, testi feltételek nincsenek, viszont alapvető emberi feltétel, hogy a csapattagok tudjanak szervezni, beszéljenek valamilyen idegen nyelven, vagy legalább képesek legyenek magukat megérteni. A nemzetközi mentőegységek egymással általában angolul kommunikálnak. Az eszközök többsége világszabvány.

Képzéssel csak a mentőszolgálat keretein belül, a már bent lévők esetében foglalkoznak. Mint-hogy a saját szakterületét már mindenki ismeri, kinek-kinek az összes többi szakterület alapfogásait kell megtanulnia. Ez persze nem azt jelenti, hogy mindenki univerzális. A csapattagok továbbra is a saját műfajukban tevékenykednek, de ahhoz, hogy gond nélkül együtt tudjanak működni, érteniük kell egymás szakterületéhez is. Polgári végzettségük szempontjából egyébként meglehetősen vegyes a társaság. Van köztük rendőr, határőr és tűzoltó, akiknek a szervezetével a különleges mentők amúgy is együttműködnek. De akad bűvár, vízimentő és ipari alpinista is.

Az alapítványként működő mentőszolgálatnak van egy állandó tífós magja, és vannak más, különféle szakterületekhez – tűzoltás, vízimentés, barlangászás, hegymászás – értők, akiket időről időre bevonnak a munkájukba. Utóbbiakat az egész országban, sőt, külföldön – Romániában, Ukrajnában, Ausztriában és Szlovákiában – is nyilvántartják mint olyan önkénteseket, akiket szükség esetén fel lehet hívni segítségért. Számukra a különleges mentés nem jelent főállást. Jogi pozíciójuk: alapítvány ön-

kéntes segítői. E tevékenységüket persze nem könnyű összeegyeztetni a polgári hivatásukkal. A Belügyminisztérium kötelekében dolgozók – a rendőrök, a tűzoltók és a határőrök – a megyei vezetőjükkal kötnek erről megállapodást. A magánvállalkozók – például az ipari alpinisták – pedig a saját szakállukra vállalják fel munkájukat. Hiszen erkölcsi honoráriumon kívül nem sok mindenre számíthatnak.

Harc a vízzel

Nem kevésbé vegyes csapat a Vízimentők Balatoni Szakszolgálat sem. Tagjaik között jelenlegi és volt úszók mellett szociológus, sofőr, karosszéria-lakatos és rengeteg nappali tagozatos egyetemista is akad. Felső korhatár és testi feltételek náluk sincsenek, de az fontos, hogy a tagok jól tudjanak úszni. A felvételt megelőző tanfolyam része elméleti és gyakorlati elsősegély-oktatás, vízimentő-elmélet és -gyakorlat, rádiózás, meteorológia és hajózási elmélet. Emellett van egy pszichológiai tréning is, amely során azt vizsgálják és gyakorolják, hogy a leendő vízimentő stresszhelyzetben tud-e úgy viselkedni, mint normal körülmények között. Egy újraélesztésnél ugyanis nem szabad tévedni. Legjobbjaik a különleges mentőszolgálat munkáját is segítik.

Legyen szó balesetről, árvízről vagy akárcsak egy eltévedt turistacsapat megtalálásáról, ha megérkezik a riasztás, belföldön az első lépés azzal az állami szervvel – rendőrséggel, tűzoltósággal vagy honvédséggel – fölvenni a kapcsolatot, akinek a balesetet jelentették. Így részint azonnal megkezdődik az együttműködés, részint elejét lehet venni a téves riasztásoknak. Ezzel párhuzamosan persze már kezdődik is a mentés szervezése: kigondolják, milyen technikai felszereltséget érdemes mozgósítani a mentőszolgálat, melyet valamelyik hatóság eszköztárából. A mobiltelefon a kezdeti kapcsolatteremtésben és a hétköznapi szervező munkában jelent fontos segítséget. Nem véletlen, hogy a Westel évek óta számos mentőegységet – köztük a Központi Különleges Mentőszolgálatot és a Vízimentők Balatoni Szakszolgálatát is – támogatja.

A külföldi bevetéseknél persze nem lehet az indulás előtt mindent megszervezni. A magyar csapatok közreműködését a diplomáciai testületeken keresztül intézik. Amikor megérkeznek, a helyi rendőrség vagy valamilyen hivatali erő várja őket, és viszi arra a helyszínre, ahová a magyarokat beosztották. Nagyon jó az együttműködésük például a közeli országok hegyimentőivel, s a mentőcsapatok mellett a magyar kutyák is annyira híresek, hogy gyakran hívják

őket is. A magyarok népszerűségének a mentők áldozatos munkája mellett más oka is van: kevés az olyan komplex mentőcsapat, mint amelyet Magyarország kiállít. Hiszen van benne kutyás keresőszolgálat és mellette mindjárt műszaki támogatottság, például terepkiszállítás, éjszakai világítás, hírközlés, roncsok megbontásához szükséges eszközök, tűzvédelem és orvosok is. A mentéshez szükséges eszközök egyébként a kocsikban vannak, ezenkívül mindenkinek van egy 25-30 kilós túlélő-felszerelése, amit minden körülmények között magával kell vinnie. A tagok már megszokták az állandó készenlétet. Manga Mihály öt perc alatt menetkész tud lenni, ha biztosítják az ellátást, akár külföldre is. Ellátás nélkül húsz perc alatt képes úgy összecsomagolni, hogy nem tudja, hova megy, miért megy, s mit kell majd tennie. A kiszámíthatatlan életforma legjobban a családi életet viseli meg, de az állandó feszültség miatt néha a mentők egészségét is. Bár a miértra nem tudnak választ adni, mégis vállalják mindezt – immár tizenhat éve.

A megmentett színművész

Dunai Tamás

„Általában Zánkán szoktam nyaralni. Számomra sok egyéb között a szörfözés öröme teszi ezt a tájat emlékezetessé. A tavalyi nyarat azonban más okból sem fogom soha elfelejteni. Egyszer az öneledt szörfözés során valahogy nem vettem észre, hogy időközben érvénybe lépett a piros jelzés. Az addig még jótékony szél egyszerre jókora szélviharrá változott, s a hatalmas hullámok valóságos vízfüggőnyt toltak maguk előtt. Én már csak arra lettem figyelmes, hogy a nagy szélben kettétört az árbocrudam. Mivel még elég távol voltam a parttól, kiúszni képtelenség volt, úgyhogy jobb híján igyekeztem a deszkán maradni. Szerencsére éppen arra járt egy másik szörfös is, aki a part felé tartva észrevett, s „jelbeszéddel” megkérdezte, mi a gond. Kézzelel-lábbal elmutogattam neki, hogy bajban vagyok. Intett, hogy küld segítséget, s valóban, tíz perc sem telt bele, s megérkeztek a zánkai mentők – két markos fiatalember –, akik kihúztak egy jókora gumicsónakra. Nagyon hálás voltam és vagyok nekik.”

